

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

6 Vsurgans sine judicio rem, decidet à re.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](#)

cam collationem impositam eis dependere compelli, nec huic parti cuiuscumque temporis prescriptionem oportet tam admitti.

¶ In pleriq. verisimili exemplaribus caput hoc conjunctum est superius.

¶ Si enim predia, frue sunt privatae, frue ecclesie, possint pra-

ferri. Proventus primariarum, & decimationum prescriptione

tali non possunt, etiam si Romano Pontifice quilibet lacus super-

hi regni imperaverit. ¶ Rescripta a enim que contra

ius scriptum imperata fuerint, nisi sedis sit, que illis, quibus da-

ta fuerint, proficiat, & nullus obstat, nullus momenti esse conatur.

¶ Item. Deo mandante sacerdotibus & leatis; sepa-

rare fuit, ut de sorte Domini viventes, qui in eis forte connumer-

antur, ergo emphyteutica privilegia lacus concedi possent: ne

divinis mandatis cultris humanae prejudicium inferat. Unde

Imp. Valentianus & Theodosius c.

¶ Universitas, qua à coloniis seu emphyteuticariis dominii

juris, resipic. vel iuri sacerorum templorum in qualiter provinci-

vendit, vel illico patet alienata sunt, ab his, qui perpetram, argu-

ent, contra legem ea detinent, nulla longi temporis prescriptione efficien-

te, iudicemus reatum; ita ut nec pretium quidem iniqui comparato-

ribus regulari licet.

¶ p. De prescriptionibus vero longi temporis in authen-

ticis inveniuntur collationes octava, constitutione sexta. ¶ Quae d

alium annas tricennias, decennias, vicennias prescriptio exclu-

dit, si loco religioso competant, quadraginta annis clauduntur, usi-

capite, & quadriginta prescriptione suum locum habentibus 1.

i. ¶ Hibentibus] In pleriq. verisimili exemplaribus sequi-

tu, fed sola præscriptione xxx. annorum, &c. In uno autem

hoc sequitur. Hujus ergo longi temporis præscriptio, au-

toritate Gelafii & fecularium legum, ecclesiis objici non

potest: sed sola præscriptio xxx. annorum, &c. Cod. autem

de sacraf. eccl. l. fin. locis aut. ita habet. Quas actiones a

las decennias, alias vicennias, alias tricennias prescri-

ptio excludit, ha si loco religioso competant, quadragin-

ta annis clauduntur, usucapione trienniis, vel quadri-

nni præscriptione in suo robore durantibus, sola Roma-

na ecclesia gaudente centum annorum spatio, vel privi-

legio.

10 pars. Sed sola præscriptio xxx. annorum, & deinceps: a

qua ratione præscriptione privilegia Romane ecclesie sunt exclusa,

qui in iis annorum spatio prescripsi possint.

C. XVII. ¶ Prærogativa Romana ecclesia non nisi

centum annorum præscriptione

tolerantur.

Unde Iohannes octavus scribit Ludovico

Regi.

Nemo e annorum numero resultandi sumat fo-

mentum: quia sancta Romana (cui Deo auctore)

fervimus) ecclesiæ privilegia, quæ in firma Petri stabilita-

ta petra suscepit, nullis temporibus angustantur, nullis

regnum portionibus præjudicantur. Sed & veneranda

Romanæ leges divinitum per ora piorum Principum pro-

mulgata, rerum ejus præscriptionem non nisi per centum

annos admittunt.

QVÆSTIO IV.

O stentum est quando ecclesia adversus ecclesiam præscri-

bat, ut videndum est, si monasterium adver-

sus ecclesiam præscribere valeat. Quod Urbanus Pa-

pa II. prohibuit, dicens.

a. 2. qualif. 2. rescripta. ex 1. rescripta. Cod. de prescrip-

tibus. b. Sup. ead. qualif. 2. decimas. c. Num. 18.

c. Cod. 1.7. m. 3. l. 2. Anselmus 1. 4. c. 38. d. Cod. de sacrof.

eccl. l. fin. Novella 151. ut supra. e. Anselmus libro 4.

cap. 45.

C. L. ¶ Tricennio temporis aliquid prescribere
Abbas vel monachi non
valent.

P offessiones ecclesiarum & Episcoporum tricennales, &
Abbas vel monachos habere omnino modis prohibe-

Sed si eis tollitur tricennalis possessio, à B. Gregorio conceditur
eis quadraginta annis præscriptio.

C. II. ¶ Quadraginta annorum præscriptio reli-

gatis domibus conceditur.

Ait enim Petro Subdiacono, lib. 1. epist. 9.

V Oltum, b accedente te ad Pannormitanam civita-

tem quationem ipsam tali ratione discutere (domi-

nio rei apud possessorum, sicut haec tenus possidit & est, videlicet permanente) ut si monasterium præsumtum sancti

Theodori fines, de quibus causatio mota est, incon-

clusos a quadraginta annis possedisse reperies, nullam

deinceps (etiam si quid sancta Romana ecclesiæ compe-

tere potuit) patiaris sustinere calumniam: sed quietem

eorum inconclusum omnibus modis procurare. Sin ve-

rorum actores & ecclesia non eos possedisse quadraginta an-

nis inconcluso jure monstraverint, sed aliquam intra tem-

pora hæc motam aliquando fuisse questionem eorundem

finium, electis arbitris tranquille & legaliter sopra-

C. III. ¶ De eodem.

Item ex Novellis Iustiniani, Novell. 151.

N Eque si decennii, neque vicennii, vel xxx. annorum

præscriptio, sed sola xl. annorum curricula religiosis

domibus opponantur, non solum in ceteris rebus, sed eti-

am in legis & hereditatibus.

¶ Hic neg. novell. neg. Iustiniani antecessoris, neg. capitulari: pro-

porta omnia verba referuntur.

Sicut ergo religiosis dominibus ex lege non nisi quadraginta an-

nis obvienda præscriptio; ita & auctoritate Gregorii adversus alias ec-

clesias præscribere possunt eodem spatio temporis.

QVÆSTIO VI.

I Ps C oedam autem ea, que ecclesia debentur, rectores g. ejus-
dem sua auctoritate judicis præmissa repetere non
valeant. B. Gregorius testatur, lib. 44. c. 88. dicens.

Capitulum hoc sumptum est ex concilio à B. Gregorio habito,
quod in regulo spissus his habetur, semel lib. 4. post. epist. 34. iterum
post librum 12. ejusdem regoli.

C. I. ¶ Iudicio, non manibus, reseclesia

defendantur.

C onstuetudo hæc novam in ecclesia hac, & valde reprehendi-
bilibus erupit, ut cum rectores ejus patrimonii urba-
na vel rustica prædia juri illius competere posse suspicantur,
fiscali more titulos imprimant, atque hoc, quod com-
petere pauperibus existimat, non iudicio, sed manibus
defendant; & cum per prædictores suos veritas dicat:
[Nihil i. per conventionem] etiam ipsum litigiosam contentionis malum transeundit k. & res qualibet, cum atri-
matur ecclesia posse competere, per vim tenetur. Pro-
inde præfenti decreto constituto, ut si quis ecclesiasticorum
unquam titulos posere sine in rusticis, sive urbano prædio
sua sponte presumperit, anathema sit. Et responderunt
omnes. Anathema sit. ¶ Is autem, qui ecclesia præstet,
si hoc vel ipse fieri præcepit, vel sine sua præce-
ptione factum digna punire animadversione neglexe-
rit, anathema sit. Et responderunt omnes. Anathema
sit.

a. 15. q. 2. c. 1. b. Ans. l. 5. c. 75. c. al. possessa. Ivo p. 2.

c. 145. Pam. l. 2. c. 66. d. inconclusi.] orig. e. al. auctores

sanctæ ecclesiæ. f. Apud Iustinum ead. novell. c. 6. & 5. cap. 236.

g. al. adores.] al. auctores. h. Poly. l. 4. tit. 8. i. Philip. z.

k. al. transcendence.

Z. 2

² pars. Quod autem quisquis sua auctoritate, quod fibi debet
putat, usurpat, nec per judicem reposcit, cadat à causa, ex aucto-
ritate Milevitani a concilii habetur, in quo ita statutum legi-
tur, c. 21.

C. II. *q' Causa detrimentum patiatur Episcopis,
qui ecclesias suas ab alio detinent, pro-
pria auctoritate quartie
adire.*

Placuit *b*, ut quicunque Episcopi quacunque ecclesias vel plebes, quas ad suam cathedralm existimat pertinentem, non ita reperientur, ut causas suas Episcopis judicantibus agam, sed alio retinente inuerint, five voluntibus, five nobilentibus plebis, causa sua detinendum patientur. Et quicunque hoc jam fecerit, si nondum est inter Episcopos finita contentio, sed adhuc inde contundent, ille inde discedat, quem confiterit prætermismissis judicibus *d* ecclasiasticis irruisse. Nec e sibi quicquam blandiatur, si à Primate, ut retineat, literas impetrari: sed five habeat literas, five non habeat, conveniat eunyquatenet, & ejus literas accipiat: ut eum appareat pacifice tenuisse ecclesiam ad pertinetem. Si autem ille aliquam questionem reuelerit, per Episcopos judices causa finitur, five quos eis Primas *f* dederit, five quos ipsi vicinos i ex consueto Primitus *z* delegerint.

Vicinos] Antea legebantur vicini. Emedatatum est ex editionibus conciliorum Colonienfibus, uno Codice Vaticano, Soriensis regio, Burchardio & Foone. In exemplari etiam antiquo concilii Carthaginensis Graci 121. legitio, yerrivit ubi in impresso est.
YERRIVIT.

¶ Ex consulto Primatis Sic etiam legitur in editionibus conciliorum veterioribus, codice Sorienti regio, & duobus Vaticanis. Sed in recentiore Coloniensi quatuor tomorrow editione, & apud Burhardum & Leonam est, vicinos ex consensu delegerint: itemque in concilio Africano in omnibus editionibus.

3 pars. Econtrà Gregorius Ioanni defensori canti in Hispaniam scribit 11. epist. 50. dicens.

C. III. *¶ Delictum personae in damnum ecclesie
converti non potest.*

Si Episcopum talem culpam admississe constituerit (quod abicit) ut constet cum non irrationaliter fuisse depositum, eadem ejus depositio confirmetur, & ecclesia res sua omnes restituuntur, quia ablata claruerint, quia delictum persona in damnum ecclesie non est convertendum. Si enim, ut dicunt, Cornificius defunctus est, ab herede ejus, quia iniustis ab illo ablata sunt, sine excusatione reddantur.

C. IV. *In personam delinquentis, non in facultates ejus ultio procedat.*

Cognovimus h. quod h. quis ex familia culpam fecerit ecclesia t. non in ipsum: sed in ejus substantiam h. vindicatur. De qua te precipimus, ut quisquis culpam fecerit, in ipsum / quidem, ut dignum est, vindicetur, à communione z. autem ejus omnino abstinatur.

¹ ¶ Ecclesiæ] Hac vox abest à plerisque vetustis Gratianis codicibus & duabus epistolarum B. Gregorii (quamvis sit in inscripsione) ad hanc Diocesanam locutionem.

^{prefixa} & Ioanno Diacono & Ivone.

¶ A communione] Sic etiam legitur in Frobeniana editione operum B. Gregorii: sed in catervae editionibus & apud Diaconem & Ivonem, à commido, qua vox in epistola sape repetitur ad significandae facultates ipsarum. Quare haec statim fiducientur, nisi forte parum aliquid, quod in usu executoris, qui ad eum transmissus fuerit, prouincere possit.

a Etn Afric. c.57. b Poly. l.3.ii.12. Bur. l. i. c. 70. Iwo
p.3.c.177. c al.estimant. d al.judicii. e Bur. l. i. c. 45.
Iwo p.3.c.23. f al.Primatesdeclarant. g 2.9.1. inprimis. h
si autem Episcopum. i In Ianne Dia,in utrad. z.m.2z.zv.p.6.
4.8. i al.spō. k al.substantia. l al.pō.

C. V. *¶ Ret corum qui ex clero labuntur simul
cum ipsis monasterio tradan-
tur.*

Idem in eadem epistola.

De a lapis sacerdotibus, vel levitis, vel quilibet et clero obserbare lo volumus, ut in rebus eorum nulla contaminatione miscearis; sed pauperima regulata monasteria require, quæ secundum Deum vivere scuntur, & in eisdem monasteriis ad poenitentiam lapsos trade; ut res lapidos in eodem loco proficiant, in quo agere poenitentiam traduntur: quatenus ipsi ex rebus illorum habitudine habeant, qui de correctione eorum sollicitudines gerunt. Si vero parentes habent, res eorum legitimarentibus dentur: ita tamen, ut eorum stipendium, quæ poenitentiam dati fuerint, sufficienter debeat procum. ¶ Si qui verò ex familia ecclesiastica sacerdotes, vel levi-
ta, vel monachii, vel clerici, vel quilibet ali lapsi fuerint,
dari eos in poenitentiam volumus; sed res eorum ecclesiastico iuri non subtrahi. Ad usum tamen suum accipiant,
unde ad poenitendum: & subsistant: ne, si nudem, loc
in quibus dati fuerint, onerosi sint.

C. VI. q Inutilis sacerdos ecclesiam suam dignitate non privat.

Item Leo quartus d Carolo Regi.

SI e fortassis (quod non credimus) apud vos inutilis
judicamur, eccl^{esi}a tamen, cui permittente Domini
pr^æsumus, non inutilis, sed caput, principiumq^{ue} omnium
merit^o simul ab omnibus vocatur.

C. VII. *Possessiones monasterii pro peccato Abbatis Episcopo tollere non licet.*

Item in Moguntinensi concilio.
Episcopo *f* non licet possessionem monasterii tollere
quamvis Abbas peccaverit, sed subjiciat i^m cum po-
testati Abbatis alterius monasterii.

C. VIII. *Qua sacerdotes de derunt, subse-
quentes Pontifices nullatenus ausere*

Item Gelasius.
I*llud g* statuendum censuimus, ut quacumque magnificentias clericis, aut sibi servientibus de rebus ecclesiis in usum, aut de propriis in proprietatem praecedentes dederint sacerdotes, subsequentes Pontifices nullatenus auferre præsumant. Si quid tamen culpa extiterit, pro qualitate personarum, vel regula praecedentium canonum in persona habeatur, non in facultate distictam.

Sic ergo delictum persone in dannum ecclesie converti non possit, quia procurator conditionem ecclesiae potest facere inveniens, non detinorem: si peccato Abbatii possessiones monasterii auctor non licet, quomodo delictum Episcopi possit in damnum ecclesie inde detrementum causa sua patiatur? Sed detrimentum usque pati non sit accipendum, ut ecclesiastico jure procuretur, sed pati quia clericis coram suo iudice stantibus, Episcopum jacenti. Et pro invicta illa multatibus, s propria habuerit.

QVÆSTIO VII.

Pros Quod autem ecclesiis de manu Iacorum nec Abbati ne
alcius accipere fecerat, omniis canonum testatur autoritas. Generaliter enim iusta ecclesia, quam res ecclesiasticae in

a Anselm. l.8. c.1. Ivo p.6.c.380. & p.15.c.20. b al. f. s. e. c. al. penitentia. d fortasse tertius. e Ivo p.5.c.21. f Bar. f.7.c.52. Ivo d.7.c.206. g Anselm. l.6.c.172.